

БОГОСЛУЖБОВІ ТЕКСТИ

УДК 271.2

DOI: 10.35332/2411-4677.2025.26.23

протоієрей Олег КОЖУШНИЙ*
archpriest Oleh KOZHUSHNYI**

ORCID.org/0000-0002-5104-3161

АКАФІСТ ПРЕСВЯТІЙ БОГОРОДИЦІ НА ЧЕШЬ ІКОНИ ЇЇ «ВИШГОРОДСЬКА»

AKATHIST TO THE HOLY MOTHER OF GOD IN HONOUR OF HER "VYSHHOROD" ICON

КОНДАК 1

Переможною хвалою оспіваймо, вірні, дивного образу Богородиці явлення, ним бо Христос Спаситель народ наш благословив і молитовно перед ним промовляти навчив: Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

ІКОС 1

Роду християнського невпинна похвало і всіх святих всеблаженна Воєводо, Ти зволила в давні часи народ Руси-України чудотворним образом Твоїм відвідати і на подвиги духовні його надихнути. Тому, подяку підносячи незбагненному Промислу Божому, ми розчуленим серцем взиваємо до Тебе:

Радуйся, пресвята оселе Божого Слова;

Радуйся, предивне вмістилище Духа Святого;

Радуйся, бо Ти зачаття невимовне нам явила;

Радуйся, бо Ти Різдво нетлінне нам показала;

Радуйся, всіма силами небесними прославлена;

Радуйся, і на землі родом людським звеличена;

Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

* Кандидат філологічних наук, кандидат наук із богослов'я, доцент, доцент кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоеелліністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доцент кафедри Священного Писання Київської православної богословської академії.

** Candidate of Philological Sciences, PhD of Theology, Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of General Linguistics, Classical Philology and Neohellenistic Studies of the Institute of Philology of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Assistant Professor of the Department of Holy Scripture of the Kyiv Orthodox Theological Academy.

КОНДАК 2

Євангелісту Луці Ти з любов'ю дозволила відтворити на пам'ять християнам Свій пречистий лик. Той же, благочестиво зобразивши Тебе із Предвічним Немовлям, першописану ікону світові явив і перед нею радісно викликнув: алилуя.

ІКОС 2

Сотнями чудотворних ікон Пречистої був відтоді обдарований люд християнський і невимовні милості від Спасителя через молитву перед ними отримав. Тому й нашому народу, який Ім'я Христове віддавна сповідує, не припиняй допомагати у духовній боротьбі та навчи перед образом Твоїм з умилінням співати:

Радуйся, Присноблаженна і Всенепорочна Владичице;
Радуйся, в оселях Божих Пречиста Світлице;
Радуйся, бо Ти Світлом істини нас просвітила;
Радуйся, бо Ти темряву гріховну над нами розвіяла;
Радуйся, пророками старозавітними передбачена;
Радуйся, до священного служіння Богу й людям покликана;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 3

Вірою апостол Андрій передбачив християнське майбутнє народу, який на Київських пагорбах оселиться, і що Цариця Небесна Своєю ласкою другий Єрусалим рясно наділить. Тому, крізь віки євангельське благословення нам знову і знову посиляючи, ревно закликає усіх перед Христом Богом коліна сердець схилити та перед іконою Божої Матері викликнути: алилуя.

ІКОС 3

Ярмо Христове на себе взявши і почесним хрестом сповідання Троїчної віри озброївшись, народилася Русь-Україна для звитяжних подвигів в ім'я Боже, а благословення Пресвятої через чудотворний Її образ отримавши, укріпилася в чеснотах віри, надії, любові та вдячно перед ним заспівала:

Радуйся, воістину чесніша від херувимів;
Радуйся, незрівнянно славніша від серафимів;
Радуйся, бо Ти пророків прадавні видіння здійснила;
Радуйся, бо Ти Матір'ю Божою стала і Дівою залишилася;
Радуйся, «благословенною між жонами» наречена;
Радуйся, для спасіння людей Богом обрана;

Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 4

Тихе світло почав випромінювати храм у місті Вишгороді, коли до нього ікону Пресвятої Богородиці було принесено. «Прийдіть до Мене, всі стружені й гріхами обтяжені, – безмовно вона взивала, – і прославете Сина Мого і Бога Вашого – Начало, виголошуючи: алилуя!»

ІКОС 4

Учнями Христовими став прадавній народ наш, від сили в силу ступаючи сходишками духовних чеснот: храми і монастирі ревно зводячи та євангельське благовістя невтомно всім звіщаючи, силу духовну в молитві перед образом Пресвятої черпав і так до Неї взивав:

Радуйся, дивне всього людства з Богом примирення;
Радуйся, від потопу гріховного переможне спасіння;
Радуйся, бо Ти землю нашу благодатною присутністю освятила;
Радуйся, бо Ти пагорби Київські славою Сина Твого наповнила;
Радуйся, християнськими предками нашими завжди славлена;
Радуйся, в чудотворних іконах ними з любов'ю шанована;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 5

Благодать Божа землю нашу щедро покривала, допоки братолюбність і злагода в ній панували, але знехтували князі людські євангельськими настановами, і відразу незгода і чвари між ними постали, бо відмовилися у мирі співати Богові: алилуя.

ІКОС 5

Отцю всякого лукавства і неправди підкорився князь Андрій, коли думку лиху і нечестиву у серце прийняв: місто Вишгород у вогні погубити, а святиню його викрасти та із собою у землі далекі забрати. Гадав бо він, що милість Пречистої тоді благословенну Київщину залишить, а народ її вдячно співати до Богородиці припинить:

Радуйся, беззаконь наших милостиве прощення;
Радуйся, від гріховної скверни повне очищення;
Радуйся, бо Ти чудотворною іконою Своєю нас обдарувала;
Радуйся, бо Ти благодаттю Своєю щедро її наділила;

Радуйся, у святій іконі для духовного натхнення нам збережена;
Радуйся, для молитовної утіхи й розради нам залишена;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небес-
на заступнице.

КОНДАК 6

Горе людині, що благодать Христову і заступництво Пресвя-
тої Богородиці до себе силою й обманом прагне повернути, бо
посміється Господь над кожним, хто хоче Євангельське благо-
вістя на службу земним пристрастям поставити. Тому й зазнав
князь Андрій лютої смерті через лукавство і жорстокосердя своє,
бо не захотів у мирі й братолюбності співати Богові: алилуя.

ІКОС 6

Опинившись у місті Володимирі, не перестав образ Богородиці
Вишгородської світло благодаті Духа Святого випромінювати і
нові чудеса являти: хворих – зціляти, засмучених – розраджувати,
нерозумних – напоумлювати, скорботами знесилених – укріплю-
вати і на шлях спасіння весь люд церковний настановлювати, щоб
і в тих краях кожне серце християнське радісно викликало:

Радуйся, громади християнської блага Помічнице;
Радуйся, всіх скривджених надійна Захиснице;
Радуйся, бо Ти всім необхідним для благочестя нас забезпечуєш;
Радуйся, бо Ти тимчасові і вічні блага побожним людям подаєш;
Радуйся, за добродійства Твої всією Церквою благословенна;
Радуйся, за чесноти Твої неминущою духовною славою вкрита;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна
заступнице.

КОНДАК 7

Ранковим промінням просвіти духовної стала для предків
наших ікона Твоя, Богородице, бо кожного, хто прагне спасін-
ня душі отримати й життя вічне досягнути, вона до пізнання
істини – Христа провадить, у боротьбі супроти сил ворожих
допомагає, у плаванні бурхливим морем життя цього сприяє
та на всяке добродіяння настановлює, щоб кожна християнська
душа постійно співала: алилуя.

ІКОС 7

Обітницею вічних благ обдаровує Христос Спаситель всіх
богомольців, що з умилінням вклоняються Вишгородському
образу Пресвятої Богородиці і просять перед ним Божої лас-

ки та заступництва. Бо через нього не лише вітчизну нашу, а й північні землі осяяла Ти, Владичице, світлом істинного богопізнання та навчила з подякою взивати:

Радуйся, скорботних сердець швидке заспокоєння;
Радуйся, загиблих душ для спасіння віднайдення;
Радуйся, бо в обіймах Своїх Ти Творця всесвіту тримала;
Радуйся, бо в лоні Своїм Ти всім світом Невмістимого вмістила;
Радуйся, святими апостолами з любов'ю шанована;
Радуйся, церковним собором «Богородицею» названа;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 8

Дивних чудес Богородичних проповідником явився збагачений Києво-Вишгородською іконою соборний храм у місті Володимирі. Бо коли попущенням Божим всю красу його вогонь пожежі поглинув, то образ цей, мов купина неопалима, неушкодженим лишився, щоб усі вірні невидиму присутність Пречистої відчули і радісно вигукнули: алилуя.

ІКОС 8

Ікона Твоя, Богородице, знову неушкодженою знайшлася, коли у дні лютого нашестя Батієвого завойовники нечестиві соборний храм спалили, єпископа і громаду християнську під час молитви умертвили та все дощенту знищили. Такому чуду, Тобою явленому, дивуючись і на милість Божу надії не втрачаючи, всі вірні благочестиво вигукнули до Тебе:

Радуйся, праведного гніву Божого убогання;
Радуйся, у відчаї сущим в надії укріплення;
Радуйся, бо Ти Сотворителю Твоєму плоть надала;
Радуйся, бо Ти молоком Годувальника всіх годувала;
Радуйся, світлом невечірнім Сина Твого осяяна;
Радуйся, Істиною Божественною чудесно просвітлена;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 9

Цілющим джерелом благодаті і провідною зорею стала для предків наших ікона Твоя, Владичице. Її світлом проваджені багаторазово ставали вони на захист святинь християнських і своєї батьківщини, змушували до втечі війська чужинців та шлях до земного добробуту і небесного спасіння знаходили.

Тому й славить Тебе належним чином Русь-Україна, співаючи Богові: алилуя.

ІКОС 9

Юдоль¹ печалі й сліз – земне життя людини, якщо не наповнене воно любов'ю до Господа і служінням ближньому. В одному й іншому Ти, Владичице, досконалості досягнула і через те молитву всього роду християнського до Себе привернула. Тому й наш народ, пам'ятаючи про всі явлені Тобою чудеса і благодіяння, священне зображення Твоє шанує і так перед ним взиває:

Радуйся, в бідах і напастях швидка Помічнице;
 Радуйся, до Царства Небесного надійна Провіднице;
 Радуйся, бо Ти Дерево життя нам зростила;
 Радуйся, бо Ти надію на спасіння нам повернула;
 Радуйся, молитовними думками багатьох людей вшанована;
 Радуйся, всім людом християнським справедливо оспівана;
 Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 10

Опинилася в духовному полоні ікона Твоя, Пресвята Діво, коли підступні безбожники храми поруйнували і над святинями християнськими наругу вчинили. Хотіли бо вони вдруге чудотворний образ Твій у нашого народу викрасти та святиню українську привласнити, щоб, позбавлені духовної пам'яті, припинили ми прославляти Бога-Творця небесним співом: алилуя.

ІКОС 10

Славу Твою, Пресвята Богородице, на службу земному царю задумали поставити нечестиві московити, коли викрадену Київську святиню найголовнішим знаменням своїх перемог вчинили і благословення перед ним на загарбницькі війни лукаво просили. Але знаєш Ти, Пречиста, думки людських сердець, бо «немає нічого прихованого, що не відкрилося б, ані таємного, що не стало б явним». І лише богобійних душ Ти таке благання приймаєш:

Радуйся, сліпих на душевні і тілесні очі прозріння;
 Радуйся, потьмарених умом і жорстоких серцем просвітлення;
 Радуйся, бо Ти праведного Суддю ублагати можеш;

¹ «Юдоль плачевна» або «долина плачу» — біблійний вислів, який означає земне життя людини з його скорботами, стражданнями і тягарями

Радуйся, бо Ти земнородних милосердям Твоїм не залишаєш;
Радуйся, милосердям Божим розуміти нас навчена;
Радуйся, премудрістю Божою милувати нас поставлена;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небес-
на заступнице.

КОНДАК 11

Піснеспіви духовні у всьому Вишгороді радісно залунали, коли чудотворна Святиня у вигляді списку до храму святих Бориса і Гліба повернулася, щоби знову засвідчити, що земля наша під особливою опікою Пречистої перебуває. Тому, під покровом милості Твоєї опинитися щиро бажаючи, ми зі страхом Божим і надією співаємо: алилуя.

ІКОС 11

Ім'я Твоє, Пресвята Діво, є вищим за небеса. Тому достойно вихваляють Тебе всі сили небесні і всі народи християнські Тобі належну славу возсилають. Прийми й від нашого народу вдячне поклоніння за дар Святої Православної віри, що його славні предки наші отримали, і допоможи цей дар зберегти та нащадкам нашим у священний спадок передати, щоб і вони такими словами Тебе прославляли:

Радуйся, нечестивого зловір'я рішуче викривання;
Радуйся, Церкви Православної в Україні ствердження;
Радуйся, бо Ти скорботним серцям розраду подаєш;
Радуйся, бо Ти відкритим до Тебе душам завжди сприяєш;
Радуйся, Помічнице роду християнського Богом обрана;
Радуйся, Промислом Божим нам з небес дарована;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небес-
на заступнице.

КОНДАК 12

Віруємо, що за молитвами Твоїми, Пречиста Владичице, ми колись спасіння отримаємо і в Царстві Божому вічне пристановище для душ наших знайдемо. Нині ж допоможи нам, Всемогутня, здолати усі спокуси від ворогів видимих і невидимих та в духовному здоров'ї себе зберегти, щоб піднесено й натхненно могли завжди співати Богу: алилуя.

ІКОС 12

Убогим є всякий язик, що сподівається гідно небесної величчї Тебе, Пресвята Діво, земною мовою звеличати. Але, ставши

свідком дивних знамень милосердя Твого, від чудотворного Вишгородського образу явлених, що розуміння людське перевершують і лише вірою досягаються, весь наш православний народ знову і знову взиває до Тебе:

Радуйся, небесного Єрусалима Окрасо преславна;
Радуйся, земної батьківщини нашої Охороно надійна;
Радуйся, бо Ти сподіванням вічних благ нас надихаєш;
Радуйся, бо Ти благочестиві бажання завжди виконуєш;
Радуйся, в молитвах побожних людей благословенна;
Радуйся, у священних гімнах християнських оспівана;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 13

«Єдин свят, єдин Господь, Ісус Христос, на славу Бога Отця», – Христова Церква урочисто співає і до єднання духовного навколо Святого Православ'я український народ закликає. Припадимо ж і нині до чудотворного образу Вишгородського і щиро про це Богородицю благаймо, щоб єдиними вустами й єдиним серцем ми завжди Пресвяту Тройцю прославляли: алилуя.

(цей кондак слід читати трічі)

ІКОС 1

Роду християнського невпинна похвало і всіх святих всеблаженна Воєводо, Ти зволила в давні часи народ Руси-України чудотворним образом Твоїм відвідати і на подвиги духовні його надихнути. Тому, подяку підносячи незбагненному Промислу Божому, ми розчуленим серцем взиваємо до Тебе:

Радуйся, пресвята оселе Божого Слова;
Радуйся, предивне вмістилище Духа Святого;
Радуйся, бо Ти зачаття невимовне нам явила;
Радуйся, бо Ти Різдво нетлінне нам показала;
Радуйся, всіма силами небесними прославлена;
Радуйся, і на землі родом людським звеличена;
Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

КОНДАК 1

Переможною хвалою оспіваймо, вірні, дивного образу Богородиці явлення, ним бо Христос Спаситель народ наш благосло-

вив і молитовно перед ним промовляти навчив: Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

МОЛИТВА

О, Всемилостива Владичице наша Богородице і Приснодіво Маріє, що Невмістимого Бога в утробі вмістила і невимовну радість всьому світові дарувала. Тебе оспівуємо, Всеблаженна, Тебе благословляємо, Богом обрана, Тобі подяку від повноти серця приносимо, бо Ти сподобила нас, недостойних, бути причасниками несказанних чудес, від Вишгородського образу Твого явлених. І нині просимо Тебе: просвіти мисленні очі сердець наших, щоб ми завжди дорогу правди й істини християнської могли віднайти та праведно нею у Царство Боже прямувати. Укріпи наші духовні й тілесні сили, почуття наші сйивом благодаті просвіти, волю до виконання заповідей Христових на прав, розум покаанням і подякою наповни та по всі дні життя нашого не позбавляй нас Твого Материнського заступництва, щоб завжди кимвалами чистих вуст ми хвалили, благословляли і величали Тебе, благодатну Матір Господа нашого Ісуса Христа, Якому слава, честь і поклоніння на віки. Амінь.

ТРОПАР

«Вишгородській» іконі Пресвятої Богородиці

Глас 4

Прийдіть, всі православні люди України-Руси, і до Вишгородського чудотворного образу припадіть, в духовному піднесенні святкуючи й радіючи та Божу Матір перед ним прославляючи: Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.

Другий тропар

Глас 3 (або інший на розсуд регента)

Нехай веселиться й радіє нині град Вишгород та народ православний у храмах збирається Пресвятій Богородиці хвалу піднести і перед Її образом вдячно заспівати: Радуйся, Владичице Вишгородська, землі української небесна заступнице.